

***Jesus med judiska ögon* av Svante Lundgren**

Recension införd i Världen idag: Svante Lundgren. *Jesus med judiska ögon*. Artos 2014. Cirkapris 266:-. Svante Lundgren är forskare i judaistik vid Åbo Akademi i Finland med modern judendom som specialitet.

Med *Jesus med judiska ögon* av Svante Lundgren har vi fått en bok på svenska som ingen med seriöst intresserad av judisk-kristna relationer har råd att vara utan. Lättläst skriven med översikter i snåriga problemställningar. Klar och utredande i teologiska frågor utan att bli obegripligt knapphändig. En välskriven grundbok.

I första delen av tre, **Den judiske Jesus** behandlas det som numera är självklart bland bibelforskare, men som tidigt förträngdes i kristna historien, nämligen att Jesu var jude. Men vad innebar det konkret levde judiskt? Lundgren ger en exposé av olika judiska forskares bidrag till den historiska förståelsen av Jesus. Det är en tillgång att lära känna Jesus som jude, något som i hög grad fördjupar insikten i hans undervisning. Lundgren visar att Jesu undervisning är okontroversiell bland ortodoxa judar. Jesus säger i stort sett ingenting som inte andra rabbiner sagt.

I den andra avdelningen, **Kristendomens Kristus** diskuterar Lundgren var skiljelinjerna mellan kristen tro och judisk i vår tid går. Detta sker genom att redovisa ett antal rabbiners syn på Jesus.

Det kontroversiella med Jesus är hans person och anspråk. Samtidigt konstaterar Lundgren att den kristna uppfattningen att Gud inkarnerats och blivit människa i Jesus inte är en produkt av en omgivande kultur ('hellenism'). Den amerikanske ortodoxe rabbinen och talmudprofessorn Daniel Boyarin hävdar att inkarnationen liksom treenighetsläran är tillämpningar av judiska uppfattningar som är långt äldre än Jesus. Jesus gedom och Guds triniteten är alltså historiskt sett inte ojudiska. Det som ofta beskrivits som en oförenlig skillnad mellan judendom och kristendom, nämligen den kristna bekännelsen av Jesus som Gud och judendomens strikta monoteism, är inte ursprunglig. Det motsatsförhållandet härrör från den judendom som formats efter Jesu tid och brukar kallas rabbinism. Att judisk tro under Nya testamentes tid kunde rymma tron på Jesus som Gud med Guds enhet så som den formuleras i trosbekännelsen Shema, är naturligtvis en viktig insikt i dagens relation mellan judar och kristna.

Avsnittet illustrerar en viktig insikt, nämligen att både kristen tro och judisk har förändrats över tid. Vår tids judendom är inte identisk med den judiska miljön som Jesus och apostlarna levde i. Inte heller motsvarar Jesusrörelsen i Nya testamentet omedelbart den Kyrkan som ser dagens ljus under Konstantins tid på 300-talet. Detta bör man hålla i minnet för att förstå kristendomens framväxt i relation till judendomen, och inte minst för att undvika att läsa in senare tiders villkor i bibeltexterna.

Del tre i Lundgrens bok, **Judarnas Kristus**, är en översikt av den form av judisk tro som brukar kallas messianska rörelsen. Det finns olika riktningar inom messiansk judendom som växer fram under senare delen av 1900-talet. Gemensam är den kristna bekännelsen till Jesus (Yeshua) och identiteten med Jesusrörelsen som beskrivs i Apostlagärningarna.

Teologiskt domineras messianska rörelsen av en pingstkarismatisk (pentekostal) hållning till kristna dogmatiken. Troheten mot Bibelordet är omutlig. Därför råder en förkärlek i att formulera tron med begrepp som hämtas i Skriften snarare än med filosofiska termer i de klassiska trosbekännelserna. Det gäller exempelvis trinitetsläran (treeninghetsläran), men det innebär inte på att man ger avkall på Jesustron.

Kunskap i kristna judiska rörelser ('judekristna') under antiken är nyttig. Då fanns både sådana som bekände Jesu gudom och de som förnekade den. Lundgren visar att messianska judar i vår tid som teologiskt följer antikens evjoniter (likt Messianska Föreningen i Sverige) och inte erkänner Jesu gudom, är försvinnande få. Boken ger en översikt av teologin hos en rad samtida messianska teologer som är mycket nyttig.

Svante Lundgren har gjort alla svensktalande en stor tjänst med denna viktiga bok. Han ser sig själv som agnostiker i sakfrågorna men lyckas förena en saklig diskussion i spretiga ämnen med en lättillgänglig form utan att förenkla till schabloner. Boken passar alla med seriöst intresse för Bibeln, för kristna rötterna, och för kristen tro i relation till judisk. Lämplig inte minst som underlag för studier och fortbildning för kristna förkunnare.

Göran Lennartsson